

**BTG-P.2021/67 – Verstoep BV – Zuidzijdseweg 138 Polsbroek
20210823 – inz. nader onderzoek Vleermuizen**

BTG.RAPP.2021/53

Bui-TeGewoon, groenprojecten.
Zuidbroek 149a
2861 LL Bergambacht
Tel. 06 – 10301196
Mail info@bui-tegewoon.nl
www.bui-tegewoon.nl

Nader onderzoek Wet Natuurbescherming m.b.t. het onderdeel vleermuizen: Locatie: Zuidzijdseweg 138 Polsbroek e.o.

Aanleiding en doel

De locatie Zuidzijdseweg 138 Polsbroek betreft een voormalige boerderij met woning en aangebouwde stal, een hooiberg en enkele schuren. Voor de locatie worden voorbereidingen getroffen voor het slopen en herbouwen van de schuren en het herinrichten van het perceel. Voor nadere informatie over de het projectgebied en de voorgenomen ontwikkeling wordt verwezen naar de QuickScan rapportage (Terlouw R.J.S., 2021-BTG.RAPP.2021/38).

Voorafgaand aan een ruimtelijke procedure is ecologische informatie nodig om de voorgenomen ontwikkeling te onderbouwen. Hiervoor is het noodzakelijk om een QuickScan Wet Natuurbescherming op te stellen. De QuickScan moet inzicht geven in het mogelijk voorkomen van beschermde natuurwaarden op de te ontwikkelen locatie, alsmede of het ontwikkelingsplan effecten heeft op beschermde gebieden binnen de invloedssfeer van de voorgenomen maatregel. Deze QuickScan is in juni 2021 uitgevoerd (Terlouw R.J.S., 2021-BTG.RAPP.2021/38).

De opgestelde QuickScan Wet Natuurbescherming voor de betrokken locatie gaf mogelijke beperkingen vanuit de Wet Natuurbescherming voor vleermuizen. Het betreft:

- De mogelijke aanwezigheid van verblijfplaatsen in één van de opstallen op het erf;
- Het mogelijk benutten van het erfdeel langs de Zuidzijdseweg als foerageer- of vliegroute voor vleermuizen uit de omgeving van de projectlocatie.

Tijdens de QuickScan op 02 juni 2021 zijn geen aanwijzingen gevonden van (recent) gebruik door vleermuizen als vaste verblijfplaats. Er is echter geconstateerd dat het gebruik van de projectlocatie door vleermuizen niet op voorhand kan worden uitgesloten voor de aan de woning gekoppelde schuur. Geadviseerd is om nader onderzoek uit te voeren in de gunstige periode voor de soorten. Na aanleiding van het advies is separaat door de heer Verweij, aan Bui-TeGewoon | groenprojecten opdracht verleend het nader onderzoek aan vleermuizen uit te voeren. De onderhavige rapportage geeft de resultaten van dit onderzoek weer.

Projectgebied

Zuidzijdseweg 138 Polsbroek betreft een voormalige boerderij bestaande uit de boerderij woning met aangebouwde stal en gekoppelde schuur, een hooiberg en een schurencomplex in verval op het achtererf. De boerderij is al verschillende jaren niet meer bedrijfsmatig in gebruik en wordt verhuurd voor bewoning. De boerderij met aangebouwde stal zal worden gehandhaafd in het projectplan.

De schuren worden gebruikt als berging en verkeren in slechte soms zelfs zeer slechte/ deel ingestorte staat waarbij lokaal onveilige situaties optreden. Het projectgebied en de voorgenomen ontwikkeling zijn nader beschreven in de QuickScan Wet Natuurbescherming rapportage (Terlouw R.J.S., 2021-BTG-RAPP.38).

De opstallen gecodeerd als 'Opstal 3' is beoordeeld als toegankelijk voor dieren, waaronder vleermuizen. Het schuren complex (opstal 1) en de hooiberg (opstal 2) zijn als ongeschikt voor vleermuizen beoordeeld tijdens de QuickScan in juni 2021. De oorspronkelijke boerderij met aangebouwde stal is niet in de projectontwikkeling betrokken. Een luchtfoto met nummering van de betrokken opstallen is opgenomen als figuur 1.

Figuur 1. Projectlocatie en directe omgeving

Methode

Het aantal bezoeken, het tijdstip en de periode(n) voor het vleermuisonderzoek zijn gebaseerd op het meest recente Vleermuisprotocol (*Netwerk Groene Bureaus, maart 2021*) en de 'kennisdocumenten voor vleermuizen' (*BIJ12: <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wetnatuurbescherming>*).

In het protocol en de kennisdocumenten is de minimale inspanning omschreven om de aan- dan wel afwezigheid van beschermde soorten te onderzoeken. Indien wordt afgeweken van het vleermuisprotocol en de kennisdocumenten dient dit te worden onderbouwd in de rapportage met resultaten.

Op basis van de aanwezige habitat in de ruime omgeving, de beschikbare informatie vanuit de NDFF database en waarneming.nl en eerdere vleermuisonderzoeken vanuit door bureau Bui-TeGewoon in de Lopikerwaard zijn de volgende soorten als mogelijk gebruikmakend van het projectgebied bepaald: - gewone dwergvleermuis, - ruige dwergvleermuis, - gewone grootvleermuis, - laatvlieger en rosse vleermuis.

De inventarisaties zijn uitgevoerd in de geschikte periode door een ervaren ecooloog met batdetector

(type: Magenta S, ingeschakeld op 42 kHz en tijdens de kartering schakelend tussen 20 & 75 kHz).

Een batdetector is een apparaat dat de ultrasone geluiden, die een vleermuis maakt, omzet in voor de mens hoorbare tikkende geluiden. Aan de hand van het ritme van het geluid en de frequentie waarop de vleermuis het beste wordt gehoord, de zogenaamde "piekfrequentie", kan in de meeste gevallen worden bepaald om welke vleermuissoort het gaat. Indien noodzakelijk geacht, wordt voor het determineren van soorten, gebruik gemaakt van opname apparatuur (type Olympus).

Om de vliegroutes, foerageergebieden en verblijfplaatsen in kaart te brengen, is lopend met de batdetector het projectgebied en de ruime omgeving doorzocht. Tijdens de inventarisaties zijn waarnemingen (soort, tijdstip, locatie, gedrag etc.) en de weersomstandigheden genoteerd. De resultaten van de inventarisaties zijn weergegeven op veldkaarten. Aan de hand van de resultaten is de functionaliteit van het plangebied en de omgeving beschreven. Omdat de activiteit van vleermuizen afhankelijk kan zijn van de weersomstandigheden en vleermuizen regelmatig verhuizen tussen verschillende verblijfplaatsen binnen hun netwerk, is het noodzakelijk meerdere malen bij gunstige weersomstandigheden te inventariseren. Gunstige weersomstandigheden betreft nachten met een temperatuur groter dan 10° C zonder harde wind of regen.

Van vastgestelde soorten worden de effecten van de voorgenomen handelingen beoordeeld en getoetst aan de verbodsbepalingen uit de Wet Natuurbescherming en het zorgplichtartikel (1.11 Wnb).

De toetsing is gericht op het beoordelen van aantasting en verstoring van individuen, hun voortplantingsplaatsen, overige vaste rust- en verblijfplaatsen en hun functionele leefomgeving.

Vervolgens wordt beoordeeld of aantasting van individuen, verblijfplaatsen en hun functionele leefomgeving een effect heeft op de gunstige staat van instandhouding van de regionale en/of landelijke populatie.

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de voor de soortgroep geldende standaarden en kennisdocumenten.

De onderzoeksperiode is toegespitst op de bij het bureauonderzoek in de verkennende QuickScan als mogelijk aanwezig beoordeelde soorten. Een inventarisatie blijft echter een steekproef. Het is dan ook mogelijk dat soorten en functies niet waargenomen zijn, terwijl ze op een ander tijdstip wel aanwezig kunnen zijn. Dit wordt als acceptabel beoordeeld vanuit de inventarisatie richtlijnen. De Wet Natuurbescherming vraagt van een initiatiefnemer om alles te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Met de gekozen methode en inspanning wordt hieraan conform het vleermuisprotocol invulling gegeven.

De resultaten van het onderhavige aanvullend onderzoek worden getoetst aan het onderdeel soortbescherming uit de Wet Natuurbescherming. De Wet natuurbescherming onderscheidt drie verschillende beschermingsregimes voor dier- en plantensoorten. De eerste twee categorieën zijn de beschermde soorten, gebaseerd op de door de Europese Unie opgestelde Vogelrichtlijn (uit 1979) en de Habitatrichtlijn (uit 1992). Het derde regiem betreffen soorten die niet op Europees niveau beschermd zijn, maar wel op landelijk niveau: de nationaal beschermde soorten (in de wet aangeduid als "andere soorten").

Alle vleermuizen behoren tot de beschermde soorten van de Europese Habitat richtlijn. Verblijfplaatsen en de functionele leefomgeving van vleermuizen zijn jaarrond beschermd conform artikel 3.5 van de Wet Natuurbescherming en de Europese Habitatrichtlijn, Bijlage IV. Verblijfplaatsen van vleermuizen mogen zonder ontheffing niet opzettelijk beschadigd, verstoord of vernield worden.

Resultaten vleermuisonderzoek

De bezoeken hebben op plaatsgevonden op twee avonden in de voorjaarperiode, twee avonden in de zomerperiode en een vroege ochtend bezoek in juli. Tijdens alle bezoeken is gewerkt met een vleermuisdetector van het type Magenta S. De inventarisaties zijn uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol (*Netwerk Groene Bureaus, 2021*). De inventarisaties zijn uitgevoerd tijdens de in tabel 1 vermelde data en omstandigheden:

Zuidzijdseweg 138 e.o. Polsbroek - Vleermuis inventarisaties									
Ronde	Datum	Type bezoek	Begintijd	Eindtijd	Weersomstandigheden				
					Bewolking	Neerslag	Temp. °C	Windrichting	Windkracht
1	04/06-2021	avond/nacht	21:40	23:55	2/8	Geen	+14	Noord noord oost	2
2	24/06-2021	avond/nacht	21:50	23:55	3/8	Geen	+10	Noord noord west	2
3	17/07-2021	nacht/ochtend	04:50	05:55	6/8	Geen	+12	Noord	3
4	05/08-2021	avond/nacht	21:15	23:10	2/8	Geen	+12	Zuid oost	2
5	20/08-2021	avond/nacht	20:45	22:55	3/8	Geen	+14	Zuid west	2

Tabel 1. Data en weeromstandigheden inventarisaties

De avond/nacht bezoeken zijn steeds gestart op de projectlocatie omstreeks 10- tot 15 minuten voor zonsondergang. Tot circa 20 minuten na zonsondergang is de projectlocatie geïnspecteerd op uitvliegende dieren. Vanaf verschillende locaties zijn de opstallen hierbij geobserveerd. Speciale aandacht is besteed aan de opstallen die tijdens de QuickScan als mogelijk geschikte verblijfslocatie voor vleermuizen zijn aangemerkt en op basis van visuele beoordeling als potentieel vliegroutes/foerageergebied beoordeelde locaties. Bij het verplaatsen over het terrein en langs de gevels van de betrokken opstallen is de batdetector ingeschakeld gehouden om eventueel vanuit verblijfslocaties roepende exemplaren te traceren.

Aansluitend is, waar toegankelijk, de omgeving met een straal van circa 500 meter belopen met ingeschakelde batdetector. Omstreeks 1 uur na aanvang van de inventarisatie is gedurende 0,5 uur de projectlocatie nogmaals onderzocht op foeragerende dieren, waarna een tweede ronde binnen de straal van circa 500 meter is gemaakt. Tijdens het nacht / vroege-ochtend bezoek is eveneens gestart op de projectlocatie. Tijdens een ronde van circa 20 minuten is de locatie beoordeeld op foeragerende dieren en vliegroutes. Aansluitend is een ronde in de directe omgeving van de projectlocatie (straal circa 500 meter) uitgevoerd. Vanaf 20 minuten voor, tot circa 15 minuten na zonopgang is de projectlocatie geobserveerd op invliegende dieren.

De vleermuisdetector is tijdens de bezoeken in de basis ingeschakeld op een frequentie van 42 kHz. Tijdens het bezoek aan de projectlocatie en het lopen van de routes is verscheiden malen gezocht op andere frequenties (20 – 75 kHz). De uitgewerkte veldkaarten van de voorjaars-/zomer en nazomer inventarisaties zijn hier opgenomen als bijlage 1 & 2.

- Beschrijving resultaten voorjaar-/ zomeronderzoek (eind mei en juni)

Er werden geen verblijfslocaties binnen de projectlocatie vastgesteld. In het onderzochte traject werd tijdens de beide voorjaarsronden een lichte concentratievorming van gewone dwergvleermuis vastgesteld nabij Noordzijdseweg 149/151 op circa 170 meter afstand van de projectlocatie. Er is niet vastgesteld of dit een verblijfslocatie betreft. Als gevolg van het niet kunnen bezoeken van erven buiten de projectlocatie hebben de inventarisaties vanaf de openbare weg plaatsgevonden. Daarnaast hebben de waarnemingen rond de periode van uitvliegen zich geconcentreerd op de projectlocatie. In het merendeel van de situaties is dit onvoldoende om opstallen in de omgeving voldoende te kunnen beoordelen op aanwezigheid van verblijfplaatsen door vleermuizen.

Het erf van de projectlocatie werd tijdens de voorjaar/zomer bezoeken niet gebruikt als vliegroute of foerageergebied door vleermuizen. Buiten de projectlocatie werd zowel foerageren als een vliegroute vastgesteld van vleermuizen langs de Zuidzijdseweg als de naast gelegen Noordzijdseweg met tussenliggende watergang. Het betrof uitsluitend de soort gewone dwergvleermuis. Er werd geen eenduidige vliegrichting geconstateerd die aanwijzingen naar een verblijfslocatie kan geven.

- Beschrijving resultaten nacht/ochtend onderzoek (juli)

Het nacht/vroege ochtend onderzoek heeft plaatsgevonden op 17 juli 2021. Bij aanvang waren geen foeragerende vleermuizen of anderszins van de projectlocatie gebruikmakende dieren aangetroffen. Rond zonopgang is gepost op invliegende dieren in de opstallen. Deze zijn niet waargenomen.

Tussen beide bovengenoemde waarnemingsperiode is een ronde in de omgeving uitgevoerd met ingeschakelde batdetector. Er zijn hierbij enkele exemplaren gewone dwergvleermuis en één exemplaar gewone grootoor vleermuis vastgesteld.

- Beschrijving resultaten nazomer onderzoek (juli-augustus)

Tijdens het nazomer onderzoek werd vastgesteld dat in de opstallen behorende tot het projectgebied geen verblijfplaatsen in welke vorm dan ook aanwezig zijn van vleermuizen. Er werd geen uitvliegen of zwermgedrag waargenomen. Ook werden geen sociaal roepende exemplaren vanuit gebouwen vastgesteld.

Tijdens de bezoeken werden wederom kleine aantallen foeragerende en langs vliegende gewone dwergvleermuizen vastgesteld aan zowel de Zuidzijdseweg en Noordzijdseweg. Er was nergens sprake van concentratievorming. Op één locatie circa 250 meter ten zuidwesten van de projectlocatie werd een roepend mannetje ruige dwergvleermuis op de stam van een leilinde gevonden tijdens het bezoek van 5 augustus.

Effectbeoordeling en toetsing

In deze paragraaf worden mogelijke effecten van de geplande werkzaamheden op vleermuizen uitgewerkt. Daarnaast wordt antwoord gegeven op de vraag of, en zo ja, in welke mate, de functionele leefomgeving van vleermuizen, door de beoogde activiteiten geschaad kan worden. Indien er schade op kan treden, wordt aangegeven of hiervoor aanvullende maatregelen en/of een ontheffing noodzakelijk is/zijn.

Functionaliteit plangebied

Binnen het projectgebied zijn geen paar-, zomer-, kraam- of anderszins verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. Het erf heeft geen functie als foerageergebied of vliegroute. De vliegroute en baltsplaats kan tijdens de ontwikkeling van de projectlocatie worden beïnvloed indien materialen direct tegen de groenstrook worden geplaatst of opgeslagen en/of indien uitstralende verlichting wordt aangebracht tijdens de bouw of bij de ontwikkeling.

Omgevingsfactoren

Buiten het projectgebied, straal circa 500 meter, wordt de Zuidzijdseweg met aangrenzende watergang, alsmede de Noordzijdseweg aan de overzijde regelmatig gebruikt als vliegroute door gewone dwergvleermuizen. Lokaal wordt in het traject ook gefoerageerd op locaties waar de beplanting meer gesloten is en rond boomgroepen bij woningen. Tijdens de voorjaarsronde leek enige concentratievorming van gewone dwergvleermuis op te treden aan de Noordzijdseweg op circa 170 meter afstand van de projectlocatie.

Samenvatting, conclusies en aandachtspunten

In opdracht van Verstoep BV / de heer Verweij is door Bui-TeGewoon | groenprojecten een aanvullend vleermuisonderzoek uitgevoerd om mogelijke effecten van de voorgenomen ontwikkeling op het adres Zuidzijdseweg 138 Polsbroek vleermuizen te beoordelen.

Voor de realisatie van de voorgenomen ontwikkeling moeten diverse opstallen worden gesloopt en worden een aantal nieuwe opstallen opgericht.

Doel van het onderzoek betreft het vaststellen van de aanwezige functies voor vleermuizen op en in de directe omgeving van het projectgebied en het uitvoeren van een effectbeoordeling van de voorgenomen ontwikkeling in het kader van de Wet Natuurbescherming.

Op grond van het uitgevoerde vleermuisonderzoek kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- Op de projectlocatie en in de betrokken opstallen zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig;
- De Zuidzijdseweg te samen met de Noordzijdseweg en tussenliggende watergang vormen een vliegroute en lokaal foerageerhabitat voor overwegend gewone dwergvleermuizen in kleine aantallen.
- Er is mogelijk een kleine voorjaars verblijfslocatie van de gewone dwergvleermuis aanwezig op circa 170 meter ten westen van de projectlocatie. Deze locaties liggen allen buiten de effectafstand van de projectlocatie.

Als aandachtspunten bij de projectontwikkeling vanuit het aspect vleermuizen zijn de volgende zaken van belang:

1. Tijdens de ontwikkeling van de locatie dient uitstralende bouwplaats verlichting steeds te worden voorkomen door afscherming en gerichte verlichting toe te passen;
2. Zorg er voor dat bij de terreininrichting na de ontwikkeling dat donkere hoekjes en donkere verbindingzones voor vleermuizen beschikbaar blijven. Dit kan door het strategisch plaatsen van lantaarnpalen / verlichting ten opzichte van bomen, door armatuur toe te passen die lichtuitstraling naar boven voorkomt en door amberkleurige lampen te gebruiken.

Literatuur & Bronnen

BIJ12 Soort inventarisatie protocollen in het kader van de Wet natuurbescherming, versie juli 2017;
Buisman en Terlouw, diverse jaren – Natuurregistraties;
Dietz Chr., O von Helversen & D. Hill, 2009 – Vleermuizen van Europa en Noordwest Afrika – VZZ, Nederland
Dietz Chr. & A. Kiefer, 2017 – Veldgids vleermuizen van Europa – KNNV uitgeverij
Netwerk Groene Bureaus, 2017 - Werkgroep 'Standaarden en protocollen', versie juli 2017
Netwerk Groene Bureaus, 2021 - Protocol vleermuizen', Vakberaad vleermuizen, versie januari 2021.
Terlouw R.J.S., 2021 – QuickScan Wet Natuurbescherming Zuidzijdseweg 138 Polsbroek – BTG.RAPP.2021/38
www.BIJ12.nl
www.vleermuisnet.nl
www.ndff.nl
www.natuurloket.nl
www.nvwk.nl
www.soortenbank.nl
www.vzz.nl
www.waarneming.nl

Bijlagen: Resultaten vleermuis onderzoek Zuidzijdseweg 138 Polsbroek

A] voorjaars- zomer ronde

B] zomer ronde

